

Asia: VN/5698/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain ja rikoslain 48 luvun 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit suojelesityksenteko-oikeutta ja suojelesityksestä kuulemista koskeviin ehdotuksiin

Keski-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että asianosaisasema laajennetaan koskemaan myös kiinteistön haltijaa, jolloin poistetaan tilanne, jossa se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee, ei voisi siihen lausunnolla vaikuttaa. Myös säätely vastuumuseotehtävistä on perusteltu, ottaen huomioon maakuntamuseoiden lakkauttamisesta 1.1.2020 lukien.

Esitetty 5 §:ä koskeva säännösmuutos on jossain määrin haastava, koska kattavan luettelon laatiminen taikka esitysten tekijöiden määrittely alueittain voi muodostua ongelmalliseksi. Keskeinen kysymys on, millä perusteella yhdistys voidaan katsoa omaavan esityksenteko-oikeuden rakennuksen suojeleua koskevassa asiassa ja miten kulttuuriperintöoikeuden vaalimistehtävä todennetaan. Kokonaan toinen kysymys, onko edes tällaista rajoitusta laintasoisesti tarpeen määrittellä vai voidaanko kulttuuriperinnön säilyttämisen näkökulmasta lähteä siitä, että esityksenteko-oikeus on olemassa yleisenä perustuslaillisena oikeutena. Tällöin ELY-keskuksen harkintaan jäisi asian vireille ottaminen ja selvittäminen.

Kommentit alustusmenettelyn purkamiseen ja muutoksenhakua koskeviin ehdotuksiin

Keski-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että yksittäisiin suojeleua koskeviin päätöksiin liittyvät tehtävät Ympäristöministeriöltä poistetaan. Muutoksella yhdenmukaistetaan suojeleua koskevien päätösten ja niihin liittyvä muutoksenhaku muuhun lainkäyttöön alueellisella tasalla.

Säännöksen muuttaminen ja muutoksenhaun kohdentaminen hallinto-oikeudelle edellyttää hallinto-oikeuksilta riittävää henkilöstöä sekä rakennusten ja kiinteistöjen suojeleuun liittyvää laadullista osaamista muutoksenhaun käsittelyssä, jotta hallintoprosessi kaikissa muutoshakemuksia käsittelevissä hallinto-oikeuksissa on yhdenvertainen. Tulisikin harkita, tulisiko rakennusten ja

kiinteistöjen suojelua koskeva muutoksenhaku keskittää muutamaan hallinto-oikeuteen asian aineellisen käsittelyn laadun varmistamiseksi.

Kommentit ehdotettuihin poikkeamisluvan edellytyksiin ja lupamenettelyyn

Poikkeamismenettelyn lisääminen rakennusperintölakiin luo lain soveltamiseen tarvittavaa joustavuutta ja vastaa paremmin olosuhteissa esiintyviä muutostarpeita. Poikkeamismahdollisuus suojelupäätöksestä mahdollistaa nykyistä paremmin esimerkiksi muussa lainsäädännössä asetettujen velvoitteiden paremman huomioon ottamisen rakennusten käytössä. Tästä esimerkkinä on esimerkiksi vajaakykyisten liikkumismahdollisuuksien turvaaminen julkisissa rakennuksissa, jotka usein ovat myös kulttuuriperinnön suojelun piirissä.

Kommentit korvaussäätelyä koskeviin ehdotuksiin

Keski-Pohjanmaan liitto näkee suojelusta johtuvan korvauksen määrittämisessä haasteena se, miten kohtuullinen korvaus asianmukaisesti ja kaikkia osapuolia tyydyttävällä menettelytavalla kyetään ratkaisemaan. Oikeudenmukaisuusvaatimus asettuu korkealle ja asettaa painetta suhteellisuusvaatimuksille. Haasteeksi saattaa muodostua myös se, että kun vaihteluväli korvauksen määrittämisessä on laaja, miten yksittäiset suojelutapausten korvauspäätökset rinnastuvat toisiinsa harkinnassa ja päätöksenteossa.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että vaarantamiskiellosta johtuvaa korvaussäätelyä voidaan harkita sovellettavan myös tapauksissa, joissa vaarantamiskiellon perusteena oleva suojelualoite ei johda suojelupäätökseen. Tällä säännöksen muutoksella voidaan ajatella turvattavan myös ne intressimenetykset vahingonkorvausoikeudellisessa mielessä, joita asiassa rakennuksen ja kiinteistön omistajalle tai haltijalle suojelualoitteen perusteella kohdistuu.

Kommentit ehdotuksiin, jotka koskevat rikostunnusmerkistöjä sekä menettelyä rikosasioissa ja tarkastuksissa

Lakiehdotukseen kirjattu menettelytapa rikosasiassa on oikeansuuntainen. ELY:n vastuu valvontaviranomaisena toimia rakennusperintölain vastaisissa rakennussuojelurikkomusten ja rikosten käsittelyssä esitutkintalain on syytä epäillä -periaatteen vallitessa on kannatettava. Samalla muutos keskittää toimivallaan ELY-keskukselle, jota pidämme kannatettavana menettelytavan muutoksena nykyiseen.

Kommentit viranomaisten tiedonsaantioikeutta koskevaan ehdotukseen

Viranomaisten tiedonsaantioikeuteen liittyvät huomiot ovat perusteltuja ja jopa itsestään selvyiksiä, jotta valvovat viranomaiset voivat toimia asiassa tehtäviensä ja velvoitteidensa mukaisesti, noudattaen hyvään tiedonhallintatapaa.

Muita huomioita esitysluonnoksesta

-

Kaiponen Jyrki
Keski-Pohjanmaan liitto

Löfholm Susanne
Keski-Pohjanmaan liitto